

Olagligt statsstöd

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition Olagligt statsstöd (prop. 2012/13:84). I propositionen föreslås en ny lag om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler. I förslaget upplyses om och regleras stödgi-vares och stödmottagares skyldigheter när s.k. olagligt statsstöd har lämnats. Med olagligt statsstöd avses när statligt stöd som omfattas av artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) har lämnats utan att anmälningsskyldigheten till Europeiska kommissionen enligt artikel 108.3 i fördraget har iakttagits. I propositionen föreslår regeringen också att bestämmelserna om revisorsgranskning i lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. mildras. Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2013. Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden	6
Olagligt statsstöd	6
Propositionen	6
Utskottets ställningstagande	6
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	7
Propositionen	7
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Olagligt statsstöd

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler,
2. lag om ändring i lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:84 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 14 maj 2013

På näringsutskottets vägnar

Mats Odell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mats Odell (KD), Jonas Eriksson (MP), Jessica Polfjärd (M), Hans Rothenberg (M), Carina Adolfsson Elgestam (S), Olof Lavesson (M), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Eva Flyborg (FP), Börje Vestlund (S), Helena Lindahl (C), Anna Hagwall (SD), Kent Persson (V), Boriana Åberg (M), Ingela Nylund Watz (S), Johan Johansson (M) och Ingemar Nilsson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas regeringens proposition Olagligt statsstöd (prop. 2012/13:84).

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Bakgrund

EU:s statsstödsregler

EU-rättens bestämmelser om statligt stöd finns i artiklarna 107–109 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Artikel 107.1 innehåller ett generellt förbud mot statligt stöd. Av artikel 107.2 och 107.3 framgår dock att statligt stöd i vissa fall är eller kan vara förenligt med den inre marknaden och i så fall tillåtet. Statsstödsreglerna bygger på ett system med förhandsgranskning. I artikel 108.3 föreskrivs att medlemsstater som vill lämna stöd i fördragets mening måste anmäla planerna på sådant stöd i förväg till kommissionen så att kommissionen kan ta ställning till om stödet är förenligt med den inre marknaden eller inte. Medlemsstaten får inte genomföra stödåtgärden förrän kommissionen har uttalat sig om stödets förenlighet med den inre marknaden (genomförandeförbudet). Förbudet, som gäller för alla myndigheter och andra vars åtgärder kan utgöra statligt stöd, ska tillämpas av nationella domstolar och myndigheter. Om stöd skulle lämnas i strid med genomförandeförbudet gäller enligt rådets förordning (EG) nr 659/1999 (den s.k. procedurförordningen) att om kommissionen kommer fram till att stödet inte är förenligt med den inre marknaden ska kommissionen besluta att medlemsstaten ska återkräva stödet (artikel 14.1). Återkravsskyldigheten innebär att medlemsstaten måste se till att faktiskt återfå det olagliga stödet. Medlemsstaterna ska utan dröjsmål vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att stödet ska återbetalas. Vidare anses att det finnas en direkt på unionsrätten grundad skyldighet för stödmottagare att återbetala stöd som har lämnats i strid med EUF-fördragets genomförandeförbud. Denna unionsrättsliga princip om återbetalningsskyldighet är direkt tillämplig i medlemsstaterna. Dessutom har EU-domstolen slagit fast att det finns en skyldighet att betala ränta för den period som ett stöd har varit rättsstridigt.

Bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter i ärenden som gäller statligt stöd finns i 6 § lagen (1994:1845) om tillämpningen av Europeiska unionens statsstödsregler. I den bestämmelsen föreskrivs att kommuner och landsting är skyldiga att lämna upplysningar till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer om alla former av stöd som planeras och som kan bli föremål för prövning av Europeiska kommissionen.

Bestämmelsen syftar till att regeringen ska kunna anmäla de planerade stöd-åtgärderna i enlighet med skyldigheten i artikel 108.3 i EUF-fördraget. I lagen finns även bestämmelser om vad som gäller vid kontrollbesök som kommissionen gör enligt rådets förordning nr 659/1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget (5 a §).

Revision enligt lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m.

I lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. (transparenslagen) finns bl.a. bestämmelser om revision. Lagen har antagits för att genomföra Europeiska kommissionens direktiv 80/723 (det s.k. transparensdirektivet). Direktivet och lagen syftar till att ge kommissionen tillgång till ekonomisk information för att kontrollera att företag inte får statligt stöd eller andra fördelar av en medlemsstat som strider mot EU:s konkurrensregler. Insynen ska underlätta kommissionens tillämpning av EUF-fördragets konkurrensregler, särskilt statsstödsreglerna. Ett offentligt företag ska enligt 3 § transparenslagen upprätta en öppen redovisning av sina finansiella förbindelser med det allmänna. I 4 § regleras när ett företag som har beviljats exklusiva eller särskilda rättigheter eller anförtratts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ska upprätta en separat redovisning för olika verksamheter. I lagens 7 § föreskrivs att företagets revisor ska granska om lagens bestämmelser om redovisning har följts. Revisorn ska sedan utfärda ett intyg över granskningen som ska lämnas till stämman och styrelsen eller motsvarande lednings- och förvaltningsorgan.

Utskottets överväganden

Olagligt statsstöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler och till lag om ändring i lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m.

Propositionen

I propositionen föreslås en ny lag om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler. I lagen upplyses om och regleras stödgivares och stödmotagares skyldigheter när s.k. olagligt stöd har lämnats. Med olagligt statsstöd avses när statligt stöd som omfattas av artikel 107.1 i EUF-fördraget har lämnats utan att anmälningsskyldigheten till Europeiska kommissionen enligt artikel 108.3 i fördraget har iakttagits.

I lagförslaget anges att den som har lämnat olagligt stöd ska återkräva det och att det följer av EU-rätten att den som har mottagit sådant stöd ska återbetala det jämte ränta. Vidare föreslås bestämmelser om hur ränta ska beräknas och om preskription av fordran som avser återbetalning av olagligt stöd. En talan om återbetalning av olagligt stöd väcks, enligt förslaget, av stödgivaren i tingsrätt. Bestämmelserna i rättegångsbalken om tvistemål där förlikning om saken inte är tillåten föreslås vara tillämpliga i rättegången. Förslaget innehåller även bestämmelser om interimistisk återbetalning, rättegångskostnader och verkställighet av dom eller beslut. Till den nya lagen förs från lagen (1994:1845) om tillämpningen av Europeiska unionens statsstödsregler dels en bestämmelse om upplysningsskyldighet i statsstödsärenden, som ändras något, dels, oförändrad, en bestämmelse om Europeiska kommissionens kontrollbesök. Det föreslås vidare att 1994 års lag upphävs.

I propositionen föreslås också att bestämmelserna i transparenslagen om revisorsgranskning mildras. Sammanfattningsvis föreslår regeringen att de aktuella företagens revisor översiktligt ska granska om transparenslagens krav på en öppen eller separat redovisning har fullgjorts och att revisorn i en rapport till stämman och styrelsen eller motsvarande lednings- och förvaltningsorgan ska redogöra för resultatet av granskningen.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2013.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som inte har något att invända mot förslagen, tillstyrker propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:84 Olagligt statsstöd:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller för statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

Med *olagligt stöd* avses i denna lag stöd som lämnas i strid med genomförandeförbudet i artikel 108.3 i EUF-fördraget.

Skyldighet att återkräva olagligt stöd

2 § Den som har lämnat olagligt stöd ska återkräva stödet, om inte återkrav får underlåtas enligt EU-rätten.

Frågor om återkrav enligt första stycket av stöd som har lämnats av staten prövas av den myndighet som regeringen bestämmer.

Skyldighet att återbetala olagligt stöd

3 § Den som har tagit emot olagligt stöd ska enligt EU-rätten betala tillbaka stödet, om inte återbetalning enligt unionsrätten får underlåtas.

Ränta

4 § Av EU-rätten följer att den som ska betala tillbaka ett olagligt stöd ska betala ränta på stödbeloppet från den dag då stödet stod till stödmottagarens förfogande till den dag då stödet betalas tillbaka. Om Europeiska kommissionen beslutar att ett olagligt stöd är förenligt med den inre marknaden följer av EU-rätten att stödmottagaren ska betala ränta på stödbeloppet från den dag då stödet stod till stödmottagarens förfogande till den dag då Europeiska kommissionen meddelar beslutet.

I kapitel V i kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 av den 21 april 2004 om genomförande av rådets förordning (EG) nr 659/1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget¹ finns bestämmelser om beräkning av ränta. Bestämmelserna ska tillämpas även i fall då kommissionen inte fattat något beslut i ärendet.

Preskription

5 § Preskription av en fordran som avser återbetalning av olagligt stöd avbryts, förutom på de sätt som framgår av 5 § preskriptionslagen (1981:130), på det sätt som avses i artikel 15.2 i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget².

¹ EUT L 140, 30.4.2004, s.1 (Celex 32004R0794).

² EGT L 83, 27.3.1999, s. 1 (Celex 31999R0659).

Talan om återbetalning av olagligt stöd

6 § Talan enligt denna lag om återbetalning av olagligt stöd och betalning av ränta på sådant stöd får väckas endast av stödgivaren.

Handläggning av mål om återbetalning av olagligt stöd

7 § I mål om återbetalning av olagligt stöd enligt denna lag tillämpas bestämmelserna i rättegångsbalken om tvistemål där förlikning om saken inte är tillåten.

Interimistiska beslut

8 § Rätten får besluta om omedelbar återbetalning av olagligt stöd och om omedelbar betalning av ränta på sådant stöd, om käranden visar sannolika skäl för sin talan.

I fråga om beslut enligt första stycket tillämpas 15 kap. 5 § andra–fjärde styckena samt 6 och 8 §§ rättegångsbalken.

Beslut enligt första stycket får överklagas särskilt.

9 § Betalning enligt 8 § ska ske till Länsstyrelsen i Stockholms län. Belopp som betalats till länsstyrelsen ska utan dröjsmål göras räntebärande. När en dom som avser talan om återbetalning har vunnit laga kraft, ska länsstyrelsen betala ut beloppet jämte ränta till stödgivaren i den mån talan har bifallits och till svaranden i den mån talan har lämnats utan bifall eller målet har avskrivits.

Rättegångskostnader

10 § I mål enligt denna lag tillämpas 18 kap. rättegångsbalken. Om det finns särskilda skäl, får dock rätten besluta att var och en av parterna ska svara för sina rättegångskostnader.

Verkställighet av dom eller beslut som avser återbetalnings-skyldighet

11 § Verkställighet av en dom varigenom en stödmottagare har förpliktats att betala tillbaka olagligt stöd eller att betala ränta på sådant stöd hindras inte genom att gäldenären ställer säkerhet på något av de sätt som anges i 3 kap. 6 § första stycket 2 och 3 utskökningsbalken.

Verkställighet av ett interimistiskt beslut varigenom en stödmottagare har förpliktats att betala tillbaka olagligt stöd eller att betala ränta på sådant stöd hindras inte genom att gäldenären ställer säkerhet på något av de sätt som anges i 3 kap. 6 § första stycket utskökningsbalken.

Upplysningsskyldighet

12 § Den som avser att vidta eller ändra stödåtgärder som Europeiska kommissionen enligt artikel 108.3 i EUF-fördraget ska underrättas om, ska lämna upplysningar om åtgärderna till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Den som kan antas ha upplysningar som regeringen behöver i ett ärende om statligt stöd vid Europeiska kommissionen ska på begäran

lämna dessa uppgifter till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Kontrollbesök

13 § När Europeiska kommissionen har beslutat om ett kontrollbesök enligt rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget har kommissionen rätt att få handräckning av Kronofogdemyndigheten för att genomföra följande åtgärder hos företaget:

1. granska räkenskaper och andra affärshandlingar samt ta kopior av dessa handlingar, och

2. få tillträde till samtliga lokaler och markområden som utnyttjas av det berörda företaget.

Frågor om handräckning enligt denna paragraf prövas av Kronofogdemyndigheten. Kronofogdemyndigheten ska inte underrätta företaget om en begäran om handräckning innan verkställighet sker. Därutöver gäller bestämmelserna i utsökningsbalken om verkställighet av förpliktelser som inte avser betalningsskyldighet eller avhysning.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013, då lagen (1994:1845) om tillämpningen av Europeiska unionens statsstödsregler ska upphöra att gälla.

2. Lagen tillämpas även på olagligt stöd som lämnats före ikraftträdandet.

3. Bestämmelserna i 7–11 §§ ska inte tillämpas i fråga om mål som är anhängiga när denna lag träder i kraft.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m.

Härigenom föreskrivs att 7 och 9 §§ samt rubriken närmast före 7 § lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Revision

Granskning och rapport

7 §

Företagets revisor *skall* för varje räkenskapsår granska om en öppen redovisning och en separat redovisning för ett företag har fullgjorts i enlighet med bestämmelserna i denna lag och i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Revisorn *skall utfärda ett särskilt intyg* över granskningen. *Intyget skall* lämnas till stämman och styrelsen eller motsvarande lednings- och förvaltningsorgan på samma sätt och inom samma tid som föreskrivs för revisionsberättelsen enligt tillämplig revisionsförfattning för företaget.

Företagets revisor *ska översiktligt* för varje räkenskapsår granska om en öppen redovisning och en separat redovisning för ett företag har fullgjorts i enlighet med bestämmelserna i denna lag och i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Revisorn *ska upprätta en rapport* över granskningen. *Rapporten ska* lämnas till stämman och styrelsen eller motsvarande lednings- och förvaltningsorgan på samma sätt och inom samma tid som föreskrivs för revisionsberättelsen enligt tillämplig revisionsförfattning för företaget.

9 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. den öppna redovisningens och den separata redovisningens utformning och innehåll i olika företag, och

2. *revisionen* av den öppna redovisningen och den separata redovisningen enligt 7 §.

Regeringen får vidare meddela föreskrifter om att information från en öppen redovisning och en separat redovisning samt *intyg* enligt 7 § andra stycket *skall* ges in till en eller flera myndigheter.

2. *granskningen* av den öppna redovisningen och den separata redovisningen enligt 7 §.

Regeringen får vidare meddela föreskrifter om att information från en öppen redovisning och en separat redovisning samt *rapport* enligt 7 § andra stycket *ska* ges in till en eller flera myndigheter.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013.

2. Bestämmelserna i 7 § tillämpas första gången av företag för det räkenskapsår som inleds efter ikraftträdandet.